

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 185g/2022 și nr. 79g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 55 alin. (1) din Legea nr. 3
din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin.
(2) lit. c) din Codul muncii

CHIȘINĂU
4 mai 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 14 noiembrie 2022 și la 21 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 mai 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii, ridicate de dl Dumitru Răileanu, reclamant în dosarul nr. 3-133/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, și în dosarul nr. 3-851/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău, format din dl judecător Anatolie Minciună și dnele judecătore Veronica Negru și Ecaterina Palanciuc, și de dl judecător Igor Barbacaru din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, atribuindu-i numărul 185g/2022.

A. Circumstanțele litigiilor principale

Dosarul nr. 3-133/2022 (sesizarea nr. 185g/2022)

4. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află cererea de chemare în judecată depusă de dl Dumitru Răileanu împotriva Consiliului Superior al Procurorilor, având ca terț intervenient Procuratura Generală, privind contestarea Hotărârii Consiliului nr. 1-51/2022 din 4 martie 2022 privind eliberarea acordului în vederea suspendării din funcție a unui procuror.

5. În ședința de judecată din 3 octombrie 2022, dl Dumitru Răileanu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură și 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii.

6. Printr-o încheiere din 10 octombrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

Dosarul nr. 3-851/2022 (sesizarea nr. 79g/2023)

7. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, se află cererea de chemare în judecată depusă de dl Dumitru Răileanu împotriva Procuraturii Generale, având ca terț intervenient Consiliul Superior al Procurorilor, referitoare la anularea ordinului Procurorului General interimar nr. 413-p din 10 martie 2022 privind suspendarea dlui Dumitru Răileanu din funcția de procuror, începând cu 10 martie 2022 și până la pronunțarea unei decizii definitive în cauza penală în care este cercetat pentru comiterea unei infracțiuni.

8. La 20 februarie 2023, dl Dumitru Răileanu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură și 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii.

9. Printr-o încheiere din 7 martie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Legii cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016 sunt următoarele:

Articolul 55 Suspendarea din funcție

„(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor, până la următoarea ședință a Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) Procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, fără implicarea Consiliului Superior al Procurorilor, atunci când i se acordă concediu de maternitate și concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 6 ani. În celelalte cazuri prevăzute de lege, procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

(3) Suspendarea din funcție a procurorului în cazurile prevăzute la alin. (2) nu atrage anularea garanțiilor sociale.

(4) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (2), la expirarea termenului de suspendare din funcție, procurorul preia funcția pe care a deținut-o până la suspendare sau, cu consimțământul lui, i se oferă o altă funcție de procuror echivalentă.

(6) Procurorul poate ataca hotărârea privind suspendarea sa din funcție în instanța de judecată în condițiile legii.”

12. Prevederile relevante ale Codului muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 75 Noțiuni generale

„[...]”

(2) Suspendarea contractului individual de muncă presupune suspendarea prestării muncii de către salariat și a plății drepturilor salariale (salariu, sporuri, alte plăți) de către angajator.

(3) Pe toată durata suspendării contractului individual de muncă, drepturile și obligațiile părților, în afară de cele prevăzute la alin. (2), continuă să existe dacă prin actele normative în vigoare, prin convențiile colective, prin contractul colectiv și prin cel individual de muncă nu se prevede altfel.

[...]”

Articolul 78

Suspendarea contractului individual de muncă la inițiativa uneia dintre părți

„[...]”

(2) Contractul individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului:

[...]”

c) în alte cazuri prevăzute de legislație.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepțiilor de neconstituționalitate

13. Autorul excepțiilor susține că articolele 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură și 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii sunt lipsite de previzibilitate, pentru că nu stabilesc durata maximă pentru care poate fi dispusă suspendarea din funcție a procurorului.

14. Referitor la încălcarea dreptului la muncă, autorul excepțiilor precizează că procurorul a cărui relație de muncă a fost suspendată este lipsit de posibilitatea de a desfășura o altă activitate salarizată. Mai mult, Legea cu privire la Procuratură nu prevede garanții suficiente care ar exclude arbitrariul și abuzurile, având în vedere în special relația de subordonare față de Procurorul General. Totodată, autorul arată că la examinarea măsurii privind suspendarea din funcție a procurorului, Consiliul Superior al Procurorilor nu este obligat să examineze dacă infracțiunea pretins a fi comisă afectează buna exercitare a funcției de procuror. Simplul fapt că procurorul este acuzat de comiterea unei infracțiuni nu reprezintă un motiv suficient pentru a suspenda raporturile de serviciu.

15. Referitor la încălcarea principiului egalității, autorul excepțiilor susține că suspendarea din funcție este reglementată de Codul muncii, de Codul de procedură penală și de Legea cu privire la Procuratură. Articolul 76 lit. g) din Codul muncii prevede că contractul individual de muncă se suspendă în circumstanțe ce nu depind de voința părților în cazul trimerii în instanța de judecată a dosarului penal privind comiterea de către salariat a unei infracțiuni incompatibile cu munca prestată. Pe de altă parte, articolul 55 din Legea cu privire la Procuratură stabilește că procurorul în privința căruia a fost intentată o urmărire penală poate fi suspendat de Consiliul Superior al Procurorilor. Astfel, pentru că Legea cu privire la Procuratură și Codul muncii reglementează în mod diferit momentul în care poate fi dispusă suspendarea din funcție, autorul pretinde existența unui tratament diferențiat nejustificat aplicat procurorilor.

16. Referitor la încălcarea dreptului la protecție socială, autorul excepției susține că pentru perioada suspendării din funcție nu i se achită salariu sau alte plăți salariale, fapt care îl lipsește de mijloace financiare necesare unui trai decent. Totodată, Legea cu privire la Procuratură prevede că în perioada suspendării din funcție procurorul este obligat să respecte regimul interdicțiilor și al incompatibilităților.

17. Autorul excepțiilor susține că prevederile contestate încălcă articolele 4, 16, 20, 21, 23, 43, 47, 53 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și din Codul muncii, ține de competența Curții Constituționale.

20. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia îi este conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Obiectul excepțiilor de neconstituționalitate îl constituie articolele 55 alin. (1) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii, care prevăd suspendarea din funcție a procurorului și, respectiv, suspendarea contractului individual de muncă. Curtea

reține că prevederile contestate sub aspectul invocat de autorul sesizărilor nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în două cauze care au ca obiect controlul legalității unei hotărâri a Consiliului Superior al Procurorilor prin care s-a dat acordul pentru suspendarea din funcție a unui procuror și un ordin al Procurorului General interimar care a suspendat din funcție un procuror, pe baza hotărârii corespunzătoare a Consiliului Superior al Procurorilor.

23. Curtea observă că suspendarea procurorului din funcție este reglementată la articolul 55 din Legea cu privire la Procuratură și că această normă reprezintă o *lex specialis* în raport cu articolele 75 și 78 din Codul muncii. Din acest motiv, pentru că aceste din urmă prevederi nu sunt incidente în cauzele în care au fost ridicate excepțiile, Curtea reține că, în acest capăt, sesizările sunt inadmisibile (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 87 din 20 iulie 2020, § 17).

24. În sesizări, autorul afirmă că articolul 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură încalcă articolele 4 [*drepturile și libertățile omului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*], 53 [*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

25. Autorul susține incidența articolului 4 din Constituție. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că această normă constituțională comportă un caracter general și constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, ce nu poate constitui un reper individual și separat (DCC nr. 74 din 2 iulie 2020, § 28).

26. Referitor la incidența articolelor 16 și 23 din Constituție, Curtea subliniază că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26). Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (HCC nr. 21 din 6 decembrie 2022, § 34; DCC nr. 126 din 5 august 2021, § 27).

27. În sesizări, autorul pretinde existența unei ingerințe în articolele 20 și 53 din Constituție. Curtea observă că autorul s-a limitat la simpla invocare a acestor norme. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției în invocarea argumentelor de neconstituționalitate (DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

28. Curtea nu poate reține nici incidența articolului 21 din Constituție. Curtea a menționat în jurisprudența sa că prin suspendarea din funcție nu se încalcă, *per se*, prezumția de nevinovăție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 3 martie 2016, § 56; DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, § 71).

29. În capătul sesizării privind încălcarea articolului 43 din Constituție, autorul a motivat că articolul 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură este lipsit de previzibilitate. Autorul excepțiilor a afirmat că prevederea în discuție nu stabilește termenul maxim pentru care poate fi dispusă suspendarea din funcție și că aceasta îi interzice procurorului suspendat din funcție să desfășoare alte activități salarizate.

30. Curtea observă că suspendarea din funcție a procurorului se decide de către Consiliul Superior al Procurorilor, pe baza demersului Procurorului General, în cazul în care împotriva unui procuror este începută urmărirea penală. Totodată, articolul 55 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură stabilește că hotărârea referitoare la suspendare poate fi atacată în instanța de judecată în condițiile legii. Curtea consideră că posibilitatea contestării suspendării în instanța de judecată reprezintă o garanție procedurală.

31. Pe de altă parte, Curtea constată că, deși Legea nu prevede un termen maxim pentru suspendarea din funcție a procurorului, durata ei exactă poate fi determinată prin raportare la articolul 55 alin. (4) din Lege, care stabilește o condiție ulterioară reprezentată de pronunțarea unei decizii definitive în cauza penală și care conduce, potrivit textului normei, la încetarea suspendării.

32. Referitor la capătul sesizării în care se susține că articolul 55 alin. (1) din Lege îi interzice procurorului să desfășoare alte activități salarizate, Curte reține că norma contestată nu prevede o asemenea interdicție.

33. Autorul excepțiilor a afirmat existența unui tratament diferențiat nejustificat aplicat procurorilor la suspendarea lor din funcție în cazul intentării unei cauze penale, precizând că condițiile în care are loc suspendarea lor din funcție sunt mult mai severe decât în cazul altor salariați. În acest sens, autorul excepției a făcut referire la articolul 76 lit. g) din Codul muncii, care prevede că contractul individual de muncă se suspendă doar în cazul trimiterii dosarului penal în instanța de judecată și doar dacă infracțiunea pretins a fi comisă este incompatibilă cu munca prestată.

34. Curtea menționează că, dat fiind statutul și competențele exercitate de către procurori, nu se poate susține existența unei situații comparabile în cazul lor și al altor categorii de salariați. Diferențele pe care le implică funcția de procuror sunt substanțiale și presupun obligații precise, cum sunt, de exemplu, cele referitoare la regimul juridic al conflictelor de interese și al incompatibilităților, precum și cele care vizează integritatea și corectitudinea în relațiile cu publicul, cu superiorii și cu colegii. De asemenea, Curtea observă că activitatea procurorilor poate afecta mai mult drepturile fundamentale, iar din acest motiv, standardele de comportament impuse acestora pot fi mai dure.

35. Prin urmare, pentru că condițiile care reglementează statutul profesiei de procuror se deosebesc în mod substanțial de cele care reglementează alte profesii, Curtea nu reține incidența articolului 16 din Constituție.

36. Referitor la încălcarea articolului 47 din Constituție, Curtea precizează că, deși pe perioada suspendării din funcție procurorului nu i se achită salariul sau alte plăți salariale, acesta este restabilit în drepturile sale în cazul în care în privința sa este pronunțată o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare. Pe de altă parte, referitor la obligația respectării regimului juridic al conflictelor de interese și al incompatibilităților pe perioada suspendării din funcție, Curtea precizează că autorul excepției nu a motivat în ce măsură este afectată norma constituțională menționată.

37. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 55 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, 75 alineatele (2) și (3) și 78 alin. (2) lit. c) din Codul muncii, ridicate de dl Dumitru Răileanu, reclamant în dosarul nr. 3-133/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, și în dosarul nr. 3-851/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 4 mai 2023
DCC nr. 52
Dosarul nr. 185g/2022